

Vilnan huippukokouksen tulokset ja itäisen kumppanuuden tulevaisuus erityisesti Ukrainan osalta

Euroopan parlamentin päätöslauselma 12. joulukuuta 2013 Vilnan huippukokouksen tuloksista ja itäisen kumppanuuden tulevaisuudesta erityisesti Ukrainan osalta (2013/2983(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon 23. lokakuuta 2013 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Euroopan naapuruuspolitiikka: kohti vahvempaa kumppanuutta. Euroopan parlamentin kanta vuoden 2012 määräaikaiskertomuksiin”¹,
 - ottaa huomioon 12. syyskuuta 2013 antamansa päätöslauselman Venäjän harjoittamasta painostuksesta itäisen kumppanuuden maita kohtaan (Vilnassa pidettävän itäisen kumppanuuden huippukokouksen yhteydessä)²,
 - ottaa huomioon Ukrainan vaalituloksesta 13. tammikuuta 2005 antamansa päätöslauselman³,
 - ottaa huomioon 29. marraskuuta 2013 järjestetyn itäisen kumppanuuden huippukokouksen yhteisen lausuman,
 - ottaa huomioon 30. syyskuuta 2011 järjestetyn itäistä kumppanuutta käsitelleen Varsovan huippukokouksen ja 7. toukokuuta 2009 järjestetyn itäistä kumppanuutta käsitelleen Prahan huippukokouksen yhteiset lausumat,
 - ottaa huomioon Ukrainan tilanteen heikentymisen sen jälkeen, kun Ukrainan viranomaiset päättivät olla allekirjoittamatta assosiaatiosopimusta 28. ja 29. marraskuuta 2013 pidetyssä Vilnan huippukokouksessa, mikä on johtanut suurten joukkomielenosoitusten puhkeamiseen unionia koskevien Ukrainan pyrkimysten puolesta Jevromajdan-liikkeessä Kiovassa ja muissa Ukrainan kaupungeissa,
 - ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Catherine Ashtonin ja laajennetusta naapuruuspolitiikasta vastaavan komission jäsenen Štefan Fülen antaman yhteisen julkilausuman, jossa he tuomitsivat poliisin liiallisen voimankäytön, jolla se pyrki hajottamaan Kiovassa 30. marraskuuta 2013 mieltään osoittaneiden joukot,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 2 ja 4 kohdan,
- A. toteaa, että itäistä kumppanuutta käsitelleessä Vilnan huippukokouksessa Ukraina ja kaikki muut osallistujat vahvistivat sitoutuneensa kansainvälisen oikeuden periaatteisiin

¹ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2013)0446.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2013)0383.

³ EUVL C 247 E, 6.10.2005, s. 155.

ja sellaisiin perusarvoihin kuin demokratia, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen;

- B. toteaa, että Armenian päätös vetäytyä assosiaatiosopimusta koskevista neuvotteluista ja Ukrainan viime hetken päätös keskeyttää assosiaatiosopimuksen allekirjoittamista koskevat valmistelut veivät toimilta pohjaa ja horjuttivat tuloksia, joita on saavutettu viime vuosina toteutetulla työllä, jolla pyrittiin syventämään kahdenvälisiä suhteita ja edistämään eurooppalaista yhdentymistä;
 - C. ottaa huomioon, että Ukrainan hallituksen päätös keskeyttää assosiaatiosopimuksen ja siihen sisältyvän pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen allekirjoittamista koskevat valmistelut on herättänyt tyytymättömyyttä ja nostattanut suuria vastalauseita Ukrainassa; toteaa tässä yhteydessä, että Ukrainan turvallisuusjoukkojen raaka voimankäyttö rauhanomaisia mielenosoittajia, oppositiopuolueita ja tiedotusvälineitä vastaan ei ole hyväksyttävissä;
 - D. toteaa, että Georgia ja Moldova parafoivat unionin kanssa tehdyt assosiaatiosopimukset, joihin sisältyy määräyksiä pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppa-alueesta, itäistä kumppanuutta käsitelleessä huippukokouksessa Vilnassa 29. marraskuuta 2013;
 - E. toteaa, että ratkaisun on oltava rauhanomainen ja siitä on neuvoteltava kaikkien osapuolten kanssa;
1. pitää myönteisenä Georgian ja Moldovan kanssa tehtyjen assosiaatiosopimusten ja niihin sisältyvien pitkälle menevien ja laaja-alaisen vapaakauppasopimusten parafointia, sillä ne avaavat kyseisille maille mahdollisuuden lähentyä unionia; toivoo, että assosiaatiosopimukset allekirjoitetaan ja pannaan täytäntöön mahdollisimman pian; pyytää komissiota tässä yhteydessä helpottamaan assosiaatiosopimusten täytäntöönpanoa ja avustamaan kyseisten maiden viranomaisia, jotta näiden maiden kansalaiset voisivat lyhyellä aikavälillä hyötyä joistakin sopimusten myönteisistä käytännön vaikutuksista ja niiden tarjoamista eduista;
 2. pitää valitettavana Ukrainan viranomaisten presidentti Janukovitšin johdolla tekemää päätöstä olla allekirjoittamatta assosiaatiosopimusta unionin kanssa Vilnassa pidetyn itäistä kumppanuutta käsitelleen huippukokouksen aikana, vaikka unioni oli selkeästi valmis jatkamaan assosiaatioprosessia, mikäli tietyt ehdot täyttyvät; katsoo, että tekemällä tämä päätös jätettiin käyttämättä erinomainen tilaisuus parantaa unionin ja Ukrainan suhteita ja edistää Ukrainan pyrkimyksiä; tunnustaa Ukrainan pyrkimykset lähentyä unionia ja toteaa, että ne on tuotu esiin Ukrainan kansalaisyhteiskunnan mielenosoituksissa Jevromajdan-liikkeessä Kioivassa ja muissa kaupungeissa koko maassa; toteaa, että kansalaiset eivät epäröineet lähteä kadulle osoittamaan mieltään presidentti Janukovitšin päätöstä vastaan, ja muistuttaa olevansa sitä mieltä, että unionin ja Ukrainan välisten suhteiden syventäminen ja unionin jäsenyyden tarjoaminen Ukrainalle ovat hyvin tärkeitä asioita ja että ne ovat molempien osapuolten etujen mukaisia;
 3. pitää valitettavina yöllä 9. ja 10. joulukuuta 2013 tapahtuneita väkivaltaisuuksia, joissa turvallisuusjoukot tekivät rynnäköitä oppositiopuolueiden ja riippumattomien tiedotusvälineiden toimistoihin sekä häiritsivät mielenosoittajia, ja 10. ja 11. joulukuuta 2013 välisen yön tapahtumia, joissa turvallisuusjoukot hyökkäsivät rauhanomaisten mielenosoittajien kimppuun ja yrittivät poistaa heidät Maidan-aukiolta ja sitä

ympäröiviltä kaduilta sekä poistaa barrikadit; panee merkille, että tapahtumat sattuiivat komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Catherine Ashtonin vierailun aikana ja samaan aikaan, kun pyrittiin edistämään pyöreän pöydän keskusteluja; pelkää, että ne saattavat kärjistä entisestään jo valmiiksi kireää tilannetta;

4. palauttaa mieliin, että unionin ja Ukrainan välillä on useita mahdollisia viestintäkanavia, muun muassa Euroopan parlamentin entisen puhemiehen Coxin ja Puolan entisen presidentin Kwaśniewskin johtama tarkkailuvaltuuskunta, ja muistuttaa sen vuoksi, että Ukrainan viranomaisten esille ottamat huolenaiheet, joilla he perustelivat viime hetken keskeytyspäätöstä, olisi pitänyt tuoda esille aiemmin, jotta niihin olisi voitu puuttua;
5. vahvistaa tukevansa vahvasti assosiaatiosopimuksen allekirjoittamista mahdollisimman pian edellyttäen, että asiaa koskevat, ulkoasiainneuvoston 10. joulukuuta 2012 määrittelemät ja parlamentin 13. joulukuuta 2012 antamassa päätöslauselmassa tuetut vaatimukset täyttyvät; kehottaa tämän vuoksi Eurooppa-neuvostoa lähettämään joulukuun 2013 kokouksessaan voimakkaan poliittisen viestin siitä, että unioni on edelleen valmis sopimukseen Ukrainan kanssa;
6. kehottaa aloittamaan viipymättä uuden, kattavan unionin sovitteluoperaation korkeimmalla poliittisella tasolla, jotta voidaan edistää ja tukea pyöreän pöydän keskusteluja hallituksen sekä demokraattisen opposition ja kansalaisyhteiskunnan välillä ja varmistaa nykyisen kriisin ratkaiseminen rauhanomaisesti;
7. osoittaa täyden myötätuntonsa niille, jotka osoittavat mieltään eurooppalaisen tulevaisuuden puolesta; pyytää Ukrainan viranomaisia kunnioittamaan täysin ihmisten kansalaisoikeuksia sekä perusvapautta kokoontua ja osoittaa mieltään rauhanomaisesti; tuomitsee jyrkästi raa'an voimankäytön rauhanomaisesti mieltään osoittavia vastaan ja korostaa, että voimankäyttö on tutkittava pikaisesti, tehokkaasti ja riippumattomasti ja siihen syyllistyneet saatettava oikeuden eteen; vaatii vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta viime päivien aikana pidätetyt rauhanomaiset mielenosoittajat; korostaa, että Ukrainalla on tätä koskevia kansainvälisiä velvoitteita; painottaa, että tällaiset toimenpiteet ovat selkeästi kokoontumis- ja ilmaisunvapauden peruseriaatteiden vastaisia ja siten ristiriidassa yleismaailmallisten ja eurooppalaisten arvojen kanssa; muistuttaa, että näiden arvojen puolustaminen ja edistäminen on erityisen tarkkailun alaisena nyt, kun Ukraina toimii Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) puheenjohtajana;
8. toistaa tuomitsevansa jyrkästi sen, että Venäjä painostaa Ukrainaa poliittisesti ja taloudellisesti ja uhkaa sitä kauppapakotteilla, ja toteaa, ettei tätä voida hyväksyä; kehottaa unionia ja sen jäsenvaltioita puhumaan Venäjälle yhdellä äänellä sekä laatimaan ja panemaan täytäntöön toimia, joilla vastataan asianmukaisesti näihin Venäjän itäisiä kumppaneita vastaan käyttämiin keinoihin ja toimiin, erityisesti jotta Ukrainaa voidaan tukea energiavarmuuden saavuttamisessa, kun otetaan huomioon parhaillaan käynnissä oleva maakaasun tuontia Venäjältä koskeva kriisi; muistuttaa, että assosiaatiosopimuksella on sen osapuolille ehdottomasti vain kahdenvälistä merkitystä, ja torjuu yksiselitteisesti kaikki ehdotukset kolmannen osapuolen ottamisesta mukaan prosessiin;
9. kehottaa komissiota harkitsemaan mahdollisia vastatoimia, joita unioni voi toteuttaa, jos Venäjä rikkoo Maailman kauppajärjestön (WTO) kauppasääntöjä lyhytnäköisten poliittisten syiden vuoksi; korostaa unionin poliittisen uskottavuuden edellyttävän, että

sen pitäisi voida, jos siihen itseensä tai sen kumppanimaihin kohdistuu poliittista tai taloudellista painostusta;

10. kehottaa Ukrainan viranomaisia aloittamaan keskustelut mielenosoittajien kanssa, jotta vältetään väkivallan kärjistyminen ja maan vakauden järkkäminen, ja kehottaa kaikkia poliittisia puolueita varmistamaan, että taloudellisesta ja poliittisesta tilanteesta ja mahdollisesta tulevasta yhdentymisestä unioniin voidaan käydä asianmukaista, rauhallista ja syvällistä parlamentaarista keskustelua; palauttaa mieliin, että kaikissa demokratioissa voidaan järjestää uudet vaalit, jos legitimizeettiä on uudistettava kansalaisten keskuudessa;
11. kehottaa unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita sitoutumaan avaamaan laajasti yhteyksiä Ukrainan yhteiskuntaan erityisesti sopimalla nopeasti viisumivapautta koskevasta järjestelystä, vahvistamalla tutkimusyhteistyötä, laajentamalla nuorisovaihtoa ja lisäämällä käytettävissä olevien stipendien määrää; katsoo, että olisi toteutettava enemmän toimia, joilla Ukraina otetaan kattavasti mukaan unionin energian sisämarkkinoihin;
12. korostaa, että unionin on tuettava kansainvälisten rahoituslaitosten, kuten Kansainvälisen valuuttarahaston sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin, osallistumista taloudellisen tuen antamiseen, jotta Ukrainaa voidaan auttaa puuttumaan heikentyvään taloustilanteeseensa;
13. palauttaa mieliin, ettei assosiaatiosopimuksen allekirjoittaminen ole päämäärä sinänsä, vaan se on pikemminkin keino saavuttaa pitkällä aikavälillä vakaus ja sosioekonomista edistystä sekä kestävä ja koko järjestelmän kattava muutos, ja toteaa, että sopimuksen todelliseen ja pikaiseen täytäntöönpanoon on sen vuoksi sitouduttava aidosti; pyytää unionia neuvottelemaan sopimuksen täytäntöönpanoa koskevan konkreettisen etenemissuunnitelman Ukrainan viranomaisten kanssa;
14. pitää valitettavana, että Armenian viranomaiset päättivätkin liittyä tulliunioniin Venäjän painostuksesta sen jälkeen, kun yli kolme vuotta kestäneet neuvottelut assosiaatiosopimuksesta ja siihen sisältyvästä pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppasopimuksesta oli saatu onnistuneesti päätökseen; muistuttaa Armenian viranomaisia siitä, että tähän päätökseen liittyvät vastalauseet ja mielenosoitukset ovat maan kansalaisten vapaan tahdon ilmaus ja että tätä on kunnioitettava Armenian viranomaisten tekemien kansainvälisten sitoumusten mukaisesti; palauttaa tässä yhteydessä mieliin, että kansalaisten vainoaminen ja pidätykset loukkaavat kokoontumis- ja ilmaisunvapautta koskevia oikeuksia ja että sortotoimet ovat ristiriidassa sitoutumisesta unionin kanssa yhteisiin arvoihin koskevien viimeaikaisten puheiden kanssa; pyytää Armenian hallitusta käymään kansalaisyhteiskunnan kanssa osallistavaa vuoropuhelua maan tulevaisuudennäkymistä;
15. pitää myönteisenä, että unionin ja Azerbaidžanin välillä on allekirjoitettu viisumien myöntämisen helpottamista koskeva sopimus; on huolissaan siitä, että toisinajattelijoiden äänet on vaiennettu maassa lokakuussa 2013 pidettyjen presidentinvaalien jälkeen, mistä ovat osoituksena oppositioaktivistien yhä jatkuvat ja uudet pidätykset, riippumattomien kansalaisjärjestöjen ja tiedotusvälineiden häirintä sekä hallitusta arvostelleiden irtisanominen yksinomaan heidän poliittisen toimintansa perusteella; kehottaa Azerbaidžanin hallitusta harkitsemaan uudelleen päätöstään keskeyttää osallistumisensa

EU:n ja sen itäisten naapurimaiden parlamentaariseen edustajakokoukseen (Euronest) parlamentin 23. lokakuuta 2013 antaman päätöslauselman jälkeen;

16. suhtautuu myönteisesti komission lainsäädäntöehdotukseen asetuksen (EY) N:o 539/2001 muuttamiseksi siten, että Moldovan kansalaiset, joilla on biometrinen passi, voivat matkustaa ilman viisumia Schengen-alueelle; katsoo, että tällä tärkeällä toimenpiteellä helpotetaan ihmisten välisiä suoria yhteyksiä ja lähennetään Moldovan kansalaisia unioniin;
17. pitää myönteisenä Georgian kanssa tehtyä puitesopimusta, joka koskee osallistumista unionin kriisinhallintaoperaatioihin ja joka tarjoaa pysyvän oikeusperustan Georgian osallistumiselle unionin nykyisiin ja tuleviin kriisinhallintatoimiin eri puolilla maailmaa;
18. katsoo, että Vilnan huippukokouksen lopputulos ja siihen liittyvä tilanne yleensäkin ovat osoitus siitä, että unionin on hahmoteltava entistä strategisempi ja joustavampi linjaus itäisten kumppaniensa unionia koskevien pyrkimysten tueksi ja hyödynnettävä tässä kaikkia käytettävissään olevia välineitä, joihin kuuluvat makrotaloudellinen tuki, kauppajärjestelmien höllentäminen, energiavarmuutta ja talouden uudenaikaistamista edistävät hankkeet sekä viisumipakon nopea poistaminen, eurooppalaisten arvojen ja etujen mukaisesti;
19. kannattaa kansalaisyhteiskunnan osallistumista aiempaa enemmän kansallisiin uudistusprosesseihin; kannustaa lisäämään parlamenttien välistä yhteistyötä Euronestin kanssa; kehottaa lähettämään Euroopan parlamentin valtuuskunnan Ukrainaan mahdollisimman nopeasti; pitää myönteisenä itäisen kumppanuuden piiriin kuuluvien alue- ja paikallisviranomaisten konferenssin mukanaoloa;
20. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioille, Ukrainan presidentille, itäisten kumppanusmaiden ja Venäjän federaation hallituksille ja parlamenteille, EU:n ja sen itäisten naapurimaiden parlamentaariseen edustajakokoukselle sekä Euroopan neuvoston ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisille yleiskokouksille.